

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Baltų filologijos įvadas	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Doc. dr. Vytautas Rinkevičius	VU Filologijos fakulteto Baltistikos katedra
Kitas (-i): Prof. habil. dr. B. Stundžia, doc. dr. Birutė Kabašinskaitė	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
pirmoji	Privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Kontaktinė (auditorinė) ir savarankiškas darbas	3 semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai. Išklaustas kalbotyros įvadas.	Gretutiniai reikalavimai (jei yra).

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	150	48+ 2 (egz.)	100

Dalyko (modulio) tikslas		
Ugdyti analitinį, kritinį ir kūrybinį mąstymą, gebėjimą dirbti individualiai ir grupėmis, numatant strategijas, būdus ir planuojant laiką. Ugdyti mokėjimo mokytis ir kokybės siekio bei tarpkultūrinę kompetencijas. Igyti baltų kalbų kilmės ir baltų etnogenezės pagrindus. Susipažinti su pirmaisiais baltų tautų tekstais, išmokyti juos skaityti, transliteruoti, transponuoti. Susipažinti su baltų kalbų bendrumais ir skirtumais, tautosakos bei mitologijos, literatūrinės baltistikos metmenimis.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
1. Išmokyti analizuoti ir vertinti kalbą, folklorą ir mitologiją kaip sistemas ir socialinius reiškinius: a) įgyti žinių apie baltų kalbų formavimosi ir raidos chronologiją, baltų tautosakos ir mitologijos, literatūrinės baltistikos esminius bruožus, kalbos ir kultūros indoeuropietiškojo paveldą; b) įgyti žinių apie baltų kalbų kontaktų su kitomis gentimis palikimą: skolinius, kopijas ir bendros kūrybos elementus; c) skaityti ir transliteruoti senuosius baltų raštijos paminklus, surasti juose kalbas apibūdinančių fonetikos ir morfologijos skiriamųjų ypatybių; transponuoti senuosius lietuvių tekstus; d) apibūdinti ir pagrįsti pavyzdžiais baltų kalbų ir pagrindinių tarmių, tautosakų bendrumus ir skirtumus, literatūrinės baltistikos būklę; e) analizuoti, interpretuoti ir vertinti baltų tautosakos, mitologijos ir literatūros reiškinius platesniame tarpkultūriniame kontekste, vartojant tinkamą terminiją ir taikant tinkamus metodus. 2. Gebėti kritiškai vertinti informaciją, analizuoti reiškinius, įžvelgti sudėtinės dalis ir ryšius tarp jų; kelti probleminius klausimus, dalyvauti diskusijose, argumentuoti savo nuomonę. 3. Gebėti generuoti idėjas, siūlyti naujus, originalius, netradicinius problemų sprendimus; būti atviriems naujovėms ir kaitai, laisviems nuo stereotipų. 4. Gebėti pateikti aiškų, tinkamos struktūros sakinį pranešimą aktualia filologine tema, ją išskleidžiant, argumentuojant, aiškinant pavyzdžiais, apibendrinant, prisitaikant prie auditorijos; gebėti dalyvauti diskusijoje aktualiomis temomis, pateikiant argumentų, atsakant į klausimus, tinkamai atremiant kontrargumentus, dėlioiant akcentus, apibendrinant. 5. Gebėti žodžiu ir raštu bendrauti taisyklinga lietuvių kalba, profesionaliai pasirenkant tinkamas kalbos priemones, stilių ir t. t. priklausomai nuo komunikacinės intencijos ir adresato. 6. Suvokti būtinybę plėsti filologinį-kultūrinį akiratį. 7. Racionaliai naudotis IT rengiant pranešimus, pamokas, paskaitas apie baltų kalbas, tarmes, tautosaką, mitologiją, literatūrą ir gentis; 8. Suvokti refleksavimo ir mokymosi mokytis būtinybę.	Įtraukiamoji paskaita, diskusijos, kontrolinės užduotys (gali būti atliekama grupėmis), teorinis pranešimas	Kaupiamasis vertinimas: 1. Testas: - užduoties tipo klausimai, užduotys 2. Teorinis pranešimas 3. Darbas seminaruose: dalyvavimas diskusijose, kontrolinių užduočių atlikimas.

Nr.	Temos	Pask.	Sem.	Prat.	Lab.d.	Konsult.	Visas kontaktinis	Sav. d.	Užduotys
1.	Baltų vardas, jo kilmė. Filologijos supratimas. Baltų filologijos objektas.	2					2	3	Tikslinės literatūros skaitymas Kabelka, p. 5-14; Dini 2019, p. 30-42.
2.	Priešistorinių baltų gyventų teritorijų nustatymas, remiantis kalbotyros, archeologijos, antropologijos ir kitų mokslų duomenimis. Europos kultūros prieš indoeuropiečių genčių atsikraustymą.	3						9	Tikslinės literatūros skaitymas Dini 2019, p. 42-56; Gimbutienė, p. 26-56 (daug iliustracijų); Zinkevičius ir kt., p. 26-46 (daug iliustracijų); Lietuvių etnogenezę, p. 47-74
3.	Baltų formavimasis ir raida. Priešistorinių laikų ir vėlesni baltų kontaktai su suomiais-ugrais, germanais, slavais ir jų atspindžiai kalbose ir kultūrose: bendri reiškiniai, skoliniai, vertiniai (kalkės, kopijos).	4	2				6	12	Tikslinės literatūros skaitymas ir aptarimas Dini 2019, p. 191-222; 226-237; Salys, p. 27-41; Lietuvių etnogenezę, p. 82-98; Kabelka, p. 135-143.
4.	Pirmieji baltų genčių paminėjimai istorijos šaltiniuose. Baltų genčių, nepalikusių rašto paminklų, kalbos ypatybių nustatymas: jotvingiai, kuršiai, žiemgaliai, sėliai.	2	2				4	6	Tikslinės literatūros skaitymas Kabelka, p. 19-39; 63-84; Dini 2019, p. 57-71; 294-323; Lietuvių etnogenezę, p. 101-104; 172-180; 206-209.
5.	Žinios apie baltų gentis ir kultūras viduramžiais ir renesanso laikais.	2					2	10	Tikslinės literatūros skaitymas ir aptarimas Dini 2009; Dini 2019, p. 424-443.
6.	Latviai, prūsai, lietuviai: rašto paminklai, kalbų ypatybės, tarmės. Tekstų skaitymas, transliteravimas, transponavimas ir kalbos ypatybių nustatymas bei apibūdinimas.	1	24				25	34	Tikslinės literatūros skaitymas ir aptarimas, darbas su parinktais prūsų, latvių ir lietuvių kalbų tekstais Kabelka, p. 40-62; 85-101; 108-124; Dini 2019, p. 325-383; 444-483; Salys, p. 42-53; 135-164; Subačius, p. 328-338.
7.	Baltų kalbų tarmės. Lietuvių ir latvių tautosakos bendrumai ir skirtumai.	1	2				3	8	Tikslinės literatūros skaitymas ir aptarimas Kabelka, p. 55-62; 92-95; 112-117; <i>Visuotinė lietuvių enciklopedija</i> , t. 12, p. 262-269 (lietuvių tautosaka); A. Butkus, p. 83-120 (latvių tautosaka).
8.	Literatūrinės baltistikos ir baltų mitologijos apmatai.	1	2				3	8	Tikslinės literatūros skaitymas ir aptarimas V. Butkus, p. 87-128; Dini 2019, p. 280-286; Gimbutienė 1985, p. 148-178.
9.	Pasiruošimas egzaminui ir jo laikymas							10	
Iš viso:		16	32				48	100	

Vertinimo strategija	Svoris procentais	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kaupiamasis vertinimas:			
Egzaminas:	20	Sesija	Gebėjimas atskleisti žinias – pasirinkti teisingus teiginius.
1. Uždarojo tipo testas: pasirenkamųjų atsakymų užduotys.			
2. Praktinė užduotis: skiriamųjų baltų kalbų ypatybių tekstuose radimas ir apibūdinimas	30		Gebėjimas tekstuose surasti ir apibūdinti skiriamąsias baltų kalbų fonetikos ir morfologijos ypatybes.
Teorinis pranešimas	20	Semestro antroji pusė	Vertinami gebėjimai pateikti pasirinkto baltų filologijos aspekto teorinį pamatą, pasirinktu aspektu aptarti baltų kalbas/ tautosaką/ literatūrą, pateikti pavyzdžių, juos analizuoti, vertinti, apibendrinti.
Dalyvavimas paskaitose ir seminaruose, 2 kontrolinių užduočių atlikimas	30	Semestro pabaiga	Pasirengimas, gebėjimas dalyvauti diskusijose aktyvumas, gebėjimas pateikti probleminių pastabų, gebėjimas atlikti kontrolines tekstologinio pobūdžio užduotis.

Privaloma literatūra					
Nr.	Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Period. nr. ar t.	Leidimo vieta: leidykla ar nuoroda
1.	J. Kabelka	1982	<i>Baltų filologijos įvadas.</i>		Vilnius: Mokslas VUB yra nuskenuota versija
2.	P. U. Dini	2019	<i>Baltų kalbų lyginamoji istorija</i>		Vilnius: MELC
3.	P. U. Dini	2009	<i>Baltų kalbotyros apyaušriai.</i>	Archivum Lithuanicum 11,	https://www.academia.edu/2506719/Archivum_Lithuanicum_11

				439-458	
4.	A. Salys	1995	<i>Baltų kalbos, tautos bei kiltys</i>		Vilnius: Baltos lankos
5.	P. Subačius	2001	<i>Tekstologija. Teorijos ir praktikos gairės</i>		Vilnius: Aidai
6.	A. Butkus	1995	<i>Latviai</i> (yra: Latvių tautosaka)		Kaunas: Aesti http://alkas.lt/wp-content/uploads/2019/04/Tautosaka.pdf
7.	V. Butkus	2018	<i>Literatūrinė baltistika: samprata, raida, perspektyvos</i>		Vilnius: LLTI

Papildoma literatūra					
Nr.	Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Period. nr. ar t.	leid. vieta: leidykla ar nuoroda
1.	P. U. Dini	2000	<i>Baltų kalbos: lyginamoji istorija</i>		Vilnius: MELI
	M. Gimbutienė	1985	<i>Baltai priešistoriniais laikais</i>		Vilnius: Mokslas Baltai priešistoriniais laikais: etnogenezė, materialinė kultūra ir mitologija : Gimbutienė, Marija (1921-1994) : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive Marija Gimbutienė - Baltai Priešistoriniai Laikais (1985) PDF (scribd.com)
2.	Z. Zinkevičius, A. Luchtanas, G. Česnys	2006	<i>Tautos kilmė</i>		Vilnius: MELI
3.		1987	<i>Lietuvių etnogenezė</i>		Vilnius: Mokslas
4.	M. Gimbutienė	2022; 1996	<i>Senoji Europa</i>		Vilnius: MELC Vilnius: MEL
5.		1957	<i>Lietuvių literatūros istorijos chrestomatija</i>		Vilnius
6.	S. Karaliūnas	2015	<i>Baltų etnonimai</i>		Vilnius: LKI
7.	S. Karaliūnas	2005	<i>Baltų praeitis istoriniuose šaltiniuose 1–2</i>		Vilnius: LKI, VDU
1.	E. Jovaiša 1–3	2012-2016	<i>Aisčiai</i>		Vilnius: LEU, LMA
2.	P. U. Dini	2014	<i>Foundations of Baltic Languages</i>		https://www.academia.edu/7719898/Foundations_of_Baltic_languages_Vilnius_Eugrimas_ca_p_728_2_2014
3.	G. Blažienė ir kt.		<i>Interaktyvus rytų Prūsijos žemėlapis</i>		Rytų Prūsijos žemėlapis (lki.lt)
4.		2007	<i>Visuotinė lietuvių enciklopedija, t. 12: Lietuva, p. 262-269</i>		Vilnius: MELI www.vle.lt

Aprašą parengė	Parašas	Patvirtino studijų programos komitetas	Parašas	Data
Bonifacas Stundžia		Komiteto pirmininko vardas, pavardė Irena Smetonienė		2023-09-20

Atnaujinta: 2025-03-27